

Vergaderjaar 2022–2023

29 628

Politie

Nr. 1127

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 oktober 2022

Dag en nacht zetten onze politiemedewerkers zich in voor een veilige en leefbare samenleving. Om ervoor te zorgen dat zij voldoende zijn toegerust voor de uitoefening van hun belangrijke taak is de politieorganisatie constant in ontwikkeling. Zo wordt gezorgd voor de juiste bevoegdheden en gewerkt aan een veiliger werkklimaat. Met deze brief informeer ik uw Kamer over een aantal van deze ontwikkelingen. Ik ga in op de prognose van de politiecapaciteit, ontwikkelingen op het terrein van zeden, het plan van aanpak om uitsluiting, racisme en discriminatie tegen te gaan, de interne klachtenprocedure, professioneel controleren, de commissie Sorgdrager, de aanpak van meldingen omtrent gesloten gemeenschappen, het Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie (CIOT) en de veiligheidsvereisten met betrekking tot aanbestedingen.

Prognose politiecapaciteit en verdeling 700 fte

Zoals bekend zullen de formatie en bezetting van de politie in 2024/2025 in balans zijn. Uit de nieuwe meerjarige personeelsprognose, ter onderbouwing van Begroting en Beheersplan 2023–2027 van politie, blijkt dat deze verwachting nog altijd realistisch is. Uit de prognose blijkt dat de verwachting is dat voor eind 2024 de totale operationele bezetting (inclusief aspiranten) een overbezetting kent van 207 fte's. Wanneer alleen naar de volledig opgeleide operationele bezetting (dus exclusief aspiranten) wordt gekeken is eind 2024 sprake van een kleine onderbezetting van 428 fte's (0,9%).

Sterkteontwikkeling 2017-2027

Ontwikkeling Operationele Sterkte (OS) in fte's					Prognose uit Begroting en Beheersplan 2023 - 2027						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Formatie Totaal	49.818	49.919	50.835	51.255	51.728	52.381	52.591	52.736	52.857	53.287	53.657
(+/-)		101	1.017	1.437	1.910	2.563	2.273	2.918	3.039	3.469	3.839
Bezetting Totaal	50.316	50.389	50.402	50.628	50.970	51.727	52.236	52.943	53.621	53.926	53.858
(+/-)		73	86	312	654	1.411	1.920	2.627	3.305	3.610	3.542
B minus F Totaal	498	470	-433	-627	-758	-654	-355	207	764	639	201
Formatie (-Asp)											
(+/-)					47.151	47.702	47.912	48.052	48.163	48.588	48.958
Bezetting (-Asp)	47.429	46.755	46.277	46.174	46.189	46.230	46.913	47.624	48.265	49.053	49.159
(+/-)		-674	-478	-103	15	41	683	711	641	788	106
B minus F (-Asp)					-962	-1.472	-999	-428	102	465	201
Formatie Asp											
(+/-)		0	0	0	4.680	-1	0	5	10	5	0
Bezetting Asp	2.887	3.634	4.125	4.454	4.781	5.496	5.323	5.318	5.355	4.873	4.699
(+/-)		747	491	329	327	715	-173	-5	37	-482	-174
B minus F Asp					101	817	644	634	661	174	0

Wat betreft de gebiedsgebonden politie (GGP) is het beeld ten opzichte van de prognose van een jaar geleden licht bijgesteld. Dit komt doordat zowel de uitstroom als de doorstroom naar andere delen van de politieorganisatie groter zijn geweest dan vooraf voorspeld. Nog steeds wordt voorzien dat de bezetting in de GGP in 2022 het laagste punt bereikt (-1.641 fte's). Vanaf 2023 wordt vervolgens een sterk stijgende lijn ingezet. In 2024 zal de onderbezetting ten opzichte van 2022 bijna halveren om vervolgens in 2025 te leiden tot een lichte onderbezetting.¹ Derhalve zal de grootste druk op de operatie vanaf dat moment voorbij zijn. In 2026 bereikt de bezetting van de GGP, volgens de huidige prognose, het niveau van de formatie.

Zoals gezegd is de druk op de capaciteit in de GGP in 2022 het grootst, en ook in 2023 zal er nog druk op de capaciteit blijven bestaan. Mijn ambtsvoorganger heeft samen met de korpschef en de politievakbonden maatregelen geïdentificeerd die op lokaal niveau kunnen worden toegepast om de nog altijd voelbare druk op de politiecapaciteit te verlichten, waarover uw Kamer in diverse brieven en halfjaarberichten is geïnformeerd. Het gaat hierbij onder andere om het inzetten van gecertificeerde medewerkers uit andere onderdelen, het versneld opleiden van smal opgeleide niveau 2 collega's naar de bredere functie van medewerker GGP en het uitvoeren van werk door de Regionale Service Centra. Deze maatregelen kunnen de komende jaren nog worden toegepast om de druk op de capaciteit te verlichten.

De totale operationele sterkte is ingedeeld in acht werksoorten, waarvan de GGP en de aspiranten twee aparte werksoorten zijn. De cijfers over de bezetting in de GGP betreffen alleen *volledig opgeleide* operationele GGP-medewerkers.

Los hiervan worden bijna alle aspiranten, als onderdeel van hun opleiding, ingezet bij de gebiedsgebonden politie.

Ontwikkeling GGP (in fte's, vanaf 2022 prognose)							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Formatie	21.836	21.946	21.956	21.959	21.970	22.342	22.712
Bezetting	20.617	20.305	20.707	21.088	21.663	22.227	22.955
Over/onderbezetting	-1.219	-1.641	-1.249	-871	-308	-115	243

De meest recente ontwikkelingen op het gebied van arbeidsmarktkrakte zijn nog niet meegenomen in de nieuwe meerjarige personeelsprognose. Met name voor de werving van nieuwe aspiranten vormt de huidige arbeidsmarktkrakte een mogelijk risico. Momenteel wordt hiervoor door de politie een actieplan Arbeidsmarktstrategie opgesteld. Hierover wordt

¹ Met een onderbezetting van 1,4% (-308 op een personeelsomvang van 21.970).

uw Kamer in het eerste halfjaarbericht van 2023 geïnformeerd. Bij het beschikbaar komen van nieuwe prognoses wordt uw Kamer geïnformeerd over het actuele beeld met betrekking tot de politiecapaciteit.

Instroom versus uitstroom

In het commissiedebat politie van 7 juli heeft Kamerlid Michon-Derksen (Kamerstuk 29 628, nr. 1122) haar zorgen geuit over de (vermeende) achterblijvende operationele sterkte in de eenheden Oost-Nederland, Oost-Brabant en Limburg. Zij verwees naar een tabel uit het eerste halfjaarbericht politie van 2022 (zie onderstaand) waarin het saldo van in-, door- en uitstroom wordt weergegeven. Hieruit is af te lezen dat in de eenheden Oost-Nederland, Noord-Nederland, Oost-Brabant en Limburg meer fte's zijn uitgestroomd of doorgestroomd dan ingestroomd. Verklaringen voor een positief dan wel negatief saldo in de in-, door- en uitstroom kunnen divers zijn. Een negatief saldo van enkele tientallen op een formatie van duizenden valt binnen de normale marges van de bedrijfsvoering. De vervangingsvraag wordt bepaald op basis van de personeelsprognose, die jaarlijks wordt bijgesteld. Vooral nog blijken – getuige ook onderstaande tabel – alle eenheden in staat om in- door- en uitstroom redelijk in balans te houden.

Eenheid	31-12-2020	TABEL 1: OPERATIONELE STERKTE (EXCL. ASP) in Fte's					Saldo	31-12-2021
		Zij-instroom	Afgestudeerd, + instroom in oper. functie	Doorstroom Overig	Uitstroom	Werktijd-effect		
Noord-Nederland	3.794	116	108	5	-201	-1	27	3.820
Oost-Nederland	6.355	116	206	-18	-358	-7	-62	6.293
Midden-Nederland	4.148	137	207	-65	-201	-10	68	4.216
Noord-Holland	3.135	73	89	-61	-176	-8	-83	3.052
Amsterdam	4.716	118	183	-50	-206	-2	43	4.758
Den Haag	5.465	148	253	-90	-287	-6	18	5.483
Rotterdam	5.151	138	274	-49	-308	-9	47	5.198
Zeeland-West-Brabant	3.098	66	135	12	-179	-1	32	3.130
Oost-Brabant	2.799	62	100	-41	-179	-5	-62	2.737
Limburg	2.594	48	95	7	-186	-5	-40	2.554
Landelijke Eenheid	4.742	149	59	48	-249	-4	3	4.745
Staf (Korpsleiding)	81	7	0	15	-3	0	20	101
Politiedienstencentrum	58	0	0	1	-5	0	-4	54
ODPA	31	0	0	8	-1	0	7	38
LMS / RST	7	0	0	2	-1	0	1	9
Totaal	46.174	1.178	1.708	-277	-2.541	-54	15	46.189

Dat momenteel sprake is van een redelijke balans tussen in-, door- en uitstroom doet overigens niets af aan de ter plaatse gevoelde werkdruk.

Kamerlid Michon-Derksen verwees in haar vragen naar een brief die de burgemeester van Heerlen, namens de regio Parkstad, had verzonden naar de vaste Kamercommissie. In die brief wordt het signaal afgegeven dat er sprake is van druk op de politiecapaciteit. Zoals bekend bij uw Kamer zijn we momenteel bezig met een capaciteitsuitbreiding die vanaf 2023 voelbaar zal zijn omdat de onderbezetting dan afneemt.

Uitbreiding 700 fte motie-Hermans

Onderdeel van de intensivering van 200 mln. op veiligheid, die volgt uit de vorig jaar aangenomen motie van het lid Hermans, is een uitbreiding van de operationele politiecapaciteit met 700 fte. Na overleg in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) heb ik de verdeling van deze 700 fte over de eenheden vastgesteld zoals weergegeven in onderstaande tabel. Deze verdeling wordt door de leden van het LOVP gesteund.

Eenheid	Aantal volledig opgeleide fte's
Noord-Nederland	63
Oost-Nederland	110
Midden-Nederland	77
Noord-Holland	55
Amsterdam	71
Den Haag	78
Rotterdam	96
Zeeland-West-Brabant	54
Oost-Brabant	51
Limburg	45
Totaal	700

De verdeling van deze extra agenten binnen de regionale eenheden is uiteindelijk aan de burgemeesters van de gemeenten in het gebied waarin de regionale eenheid de politietaak uitvoert en de betrokken hoofdofficier van justitie. Met de regioburgemeesters en de voorzitter van het College van Procureurs-Generaal is besproken dat er met name behoefte is aan wijkagenten, aan «digitale wijkagenten» en aan andere agenten die in en voor de wijk werken, als ook aan agenten die in de basisteams gaan werken aan de opsporing van veel voorkomende criminaliteit. Tevens is uitgesproken dat het nodig is dat een aantal van hen het accent jeugd en school krijgt.

Deze aspiranten zullen instromen in de basispolitieopleiding PO21 in een tempo van 350 fte in 2024 en nog eens 350 fte in 2025. Het eerste deel van de extra aspiranten heeft in 2026 de basispolitieopleiding afgerond en is daarmee als volledig opgeleide politiemedewerker inzetbaar.

Zeden

In het plenaire debat over het wetsvoorstel zelfstandig strafbaar stellen van voorbereidingshandelingen met het oog op het plegen van seksueel misbruik met kinderen (6 september 2022, (Handelingen II 2021/22, nr. 104, item 11)), heb ik toegezegd om de Kamer voor 20 oktober 2022 te informeren over de actuele stand van zaken van de uitvoering van de motie van het lid Klaver op het onderdeel capaciteit.

De politie werkt naar aanleiding van de motie van het lid Klaver c.s.² aan een structurele uitbreiding van de zedencapaciteit door een gefaseerde uitbreiding van totaal ca. 113 fte bij de zedenteams, intelligence, digitale-recherche, forensische opsporing en zedendocenten bij de Politieacademie. Eind 2023 is deze uitbreiding van de capaciteit van de politie naar verwachting afgerond. Hiermee wordt recht gedaan aan de motie van het lid Van der Werf³.

De Klavergelden komen in tranches naar de politie. Voor de tranche 2022 dient er nog 1 fte intelligence medewerker en 2,9 fte digitaal rechercheur te worden geworven. De werving loopt derhalve goed op schema. Voor de tranche 2023 geldt dat er in totaal 8,5 fte zedenrechercheurs, 2 fte intelligence medewerkers en 4,1 fte digitaal rechercheur worden ingevuld. Vooruitlopend hierop is door de politie gestart met de werving om te

² Motie van het lid Klaver(GroenLinks) c.s. van 20 september 2019, motie met Kamerstuk 35 300, nr. 11 verzoekt de regering, structureel 15 miljoen euro te investeren in extra capaciteit van de zedenpolitie, in forensisch onderzoek en in opleiding tot zedenrechercheurs.

³ Motie van het lid Van der Werf(D66) c.s. van 14 april, 2022 motie met Kamerstuk 31 015, nr. 246 verzoekt de regering voor het einde van de kabinetsperiode de capaciteitsproblemen bij de zedenrecherche op te lossen.

zorgen dat medewerkers zo snel mogelijk in 2023 kunnen worden aangesteld.

Tussen 2019 en 2022 is de bezetting van de teams Zeden met 48,2 fte toegenomen.⁴ De bezetting is altijd een momentopname. Door vertrek of nieuwe instroom van medewerkers fluctueert dit getal. De bezetting van de zedenrecherche is hiermee goed op orde. Deze cijfers worden daarnaast met uw Kamer gedeeld in de beantwoording van Kamervragen van het lid Michon-Derkzen van 8 september, die op 17 oktober met uw Kamer zijn gedeeld.

In onderstaande tabel wordt de stand van zaken per 1 september 2022 weergegeven. Het verschil tussen de categorie geworven en de categorie aangesteld komt voort uit bijvoorbeeld lopende veiligheidsonderzoeken waardoor nog niet alle fte's aan de slag zijn.

Tabel motie Klaver c.s. (fte/stand 1 september 2022)

Functie	Totaal eind 2023	Geworven	Aangesteld
Zedenrechercheur	60	51,5	49,5
Intelligence	11	8	7
Digitale recherche	19,3	12,3	11,4
Forensische opsporing	20	20	20
Zedencenten	3	3	3
Totaal	113,3	94,8	89,9

Vanuit de eerder genoemde motie van het lid Hermans⁵ is budget beschikbaar gesteld voor de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel Seksuele Misdrijven bij alle uitvoeringsorganisaties, waaronder structureel 5 mln voor de politie. Het wetsvoorstel inclusief financiële paragraaf in de memorie van toelichting is op 11 oktober jl. aan uw Kamer gezonden (Kamerstuk 36 222).

Daarnaast heeft uw Kamer door middel van de motie van het lid Hermans een extra impuls gegeven aan de versterking van de zedenteams van de politie. Deze Hermans-gelden komen (in tranches oplopend naar 4 mln.) vanaf 2024 vrij. De uitwerking hiervan is nog gaande maar zal zich concentreren op het verkorten van de doorlooptijden en de aanpak van kinderporno.

Tot slot grijp ik deze gelegenheid aan om kort in te gaan op de motie van de leden Kuik en Bikker over het vergroten van de aangiftebereidheid bij mensenhandel en het wegnemen van knelpunten bij de doorlooptijden⁶. Ik kan melden dat de proeftuin aangiftebereidheid⁷ van mensenhandel zich in een afrondende fase bevindt en dat het rapport naar verwachting in november van dit jaar zal worden opgeleverd door het Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel. Het is echter nog te vroeg om concrete uitspraken te doen over eventuele vervolgmaatregelen. De uitkomsten van de proeftuin worden betrokken bij de herijking van het programma Samen tegen Mensenhandel. Uw Kamer wordt hierover voor het einde

⁴ Van 619,6 fte op 31 augustus 2019 tot 667,8 fte op 31 augustus 2022.

⁵ Motie van het lid Hermans(VVD) van 24 september 2021, motie met Kamerstuk 35 925, nr. 13 verzoekt de regering om met 200 miljoen euro veiligheid en handhaving te versterken, onder andere door het aantal wijkagenten en (groene) boa's te vergroten.

⁶ Kamerstuk 31 015, nr. 248.

⁷ Het Centrum voor Kinderhandel en mensenhandel (CKM) is in opdracht van de politie een proeftuin gestart, waarbij de focus ligt op het vergroten van de contactbereidheid van slachtoffers van seksuele uitbuiting met de politie. De operationele fase van de proeftuin eindigt in oktober 2022.

van dit jaar geïnformeerd in de voortgangsbrief van het Programma Samen tegen Mensenhandel.

Aanpak uitsluiting, discriminatie en racisme

De politie werkt toe naar een sociaal veilige en inclusieve organisatie, die professioneel politiewerk biedt aan alle burgers. Hierbij houdt zij oog voor de verschillende culturen, leefstijlen en aandachtsgebieden in onze samenleving en is er geen ruimte voor uitsluiting, discriminatie en racisme.

De documentaire *De Blauwe Familie* heeft op indringende wijze laten zien hoe discriminatie en uitsluiting eruitziet binnen de politie en welk persoonlijk leed dit met zich brengt voor medewerkers. Ik ben daarom blij dat de korpsleiding zich hierover expliciet heeft uitgesproken en de documentaire aangrijpt als versneller bij de aanpak van uitsluiting, discriminatie en racisme. Het doel is om sociale veiligheid binnen teams te bevorderen en duidelijkheid te bieden over de geldende normen en de wijze van sanctionering bij de overschrijding daarvan. De korpsleiding heeft een landelijk coördinator aanpak uitsluiting, discriminatie en racisme aangesteld. Hij werkt binnen de opgave Politie voor Iedereen en in nauwe samenwerking met de portefeuilles Integriteit en Beweging in Leiderschap.

Ik bied bij deze brief ook het *Plan van aanpak Uitsluiting, Discriminatie en Racisme* aan en licht de hoofdlijnen hieronder nader toe. Bij het opstellen van het plan zijn tevens de aanbevelingen uit de door Lector Diversiteit en Inclusie Saniye Çelik opgestelde onderzoeksrapport *Daarom stappen zij op betrokken*.⁸

Expliciteren en uitdragen van de norm

De normen ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag, waaronder discriminatie en racisme, worden verder geëxpliciteerd en eenduidig en gericht uitgedragen. In de praktijk is gebleken dat de norm niet voor iedereen even goed helder was en wat dat concreet betekent voor ieders gedrag. Hierdoor bleef ongewenst gedrag vaak onbestraft en bestond er bij melders nog vaak het gevoel van «straffeloosheid». Dit verandert vanaf nu.

Discriminatie en racisme komen helaas voor in onze samenleving en daarmee ook in de politieorganisatie. Dit vergt een langdurige aanpak, die ingrijpt in het gedrag en de cultuur binnen het korps en heeft voortdurend tijd en onderhoud nodig. Het stellen en handhaven van een goede gedragsnorm is belangrijk voor het omvormen van ongewenste gedragingen in de politiecultuur. De politiecultuur moet zich ontwikkelen om zo veiligheid en inclusie in alle teams een realiteit te maken. Dit begint al op het moment dat (aspirant)politied medewerkers op de politieacademie en in de eenheden hun opleiding volgen. Extra inspanningen zijn nodig om ervoor te zorgen dat studenten en jong-gediplomeerden al dan niet met een (cultureel) diverse achtergrond zich veilig en thuis voelen in de politieorganisatie.

⁸ Motie van het lid Mutluer c.s. van 7 juli 2022, motie met Kamerstuk 29 628, nr. 1107 verzoekt de regering om in samenspraak met de politieorganisatie de aanbevelingen uit het rapport «Daarom stappen ze op» uitwerken in het plan van aanpak discriminatie.

Intensivering leiderschapsontwikkeling

Van de korpsleiding wordt gevraagd dat zij het goede voorbeeld geeft bij het creëren van een inclusieve werkomgeving. Daarnaast dienen zij de normen en waarden van de organisatie nadrukkelijk uit te dragen. Van leidinggevendenden wordt daarnaast verwacht dat zij niet wegstappen, maar medewerkers aanspreken op ongewenst gedrag. Zij moeten actief bijdragen aan een cultuurverandering door medewerkers te begrenzen, te ondersteunen, hulpbronnen aan te bieden en te werken aan herstel. Om leidinggevendenden hierbij te faciliteren worden instrumenten op het gebied van veilige en inclusieve teams (waaronder teamscans), interventiemogelijkheden (externe hulp) en een concreet handelingskader ter beschikking gesteld (op basis van casuïstiek). Specifiek toegepast op studenten en jong-afgestudeerden betekent dit dat extra inzet mag worden verwacht van cultuurdragers. Zij zullen de nieuwe collega's ontvangen en omringen: dit gaat dan om o.a. de docenten, traject- en praktijkbegeleiders en leidinggevendenden en de Operationele Experts. Hun actieve betrokkenheid is randvoorwaardelijk voor het bewerkstelligen van een lerende werkomgeving en de inclusie van studenten.

Vernieuwen sanctioneringssystematiek

De korpsleiding bewerkstelligt meer eenduidigheid en helderheid over sancties bij het overschrijden van de norm. Uitgangspunt hierbij is dat op elke overschrijding van de norm een reactie volgt. Dit moet met zorgvuldigheid gebeuren. Een (disciplinaire) maatregel raakt de medewerker die het betreft maar heeft ook een uitstraling in de organisatie.

Zorg voor medewerkers en recht doen aan alle betrokkenen blijven hierbij de vertrekpunten. Een passende reactie, zoals een disciplinaire maatregel moet in de juiste verhouding blijven staan tot de vastgestelde gedraging. Feiten en omstandigheden worden meegewogen bij de strafbepaling en meldingen moeten genuanceerd en in context bekeken worden. Het vernieuwde sanctiestelsel van de politie kent duidelijke procedures waardoor de uiteindelijke sanctie goed te verantwoorden en uit te leggen is. Hierbij wordt zowel gekeken naar de impact op individueel niveau, als op het niveau van het team.

Het (formeel disciplinair) sanctioneren is echter nooit het begin van het proces en ook nooit de enige oplossing; het is een onderdeel van het integriteitssysteem dat draait om beschermen, bekrachtigen en begrenzen. Straffen is soms nodig in het kader van begrenzen, maar moet altijd in samenspel zijn met het beschermen en bekrachtigen plaatsvinden. Van belang is om de balans te vinden tussen scherper sanctioneren enerzijds en het bevorderen van een lerende organisatie anderzijds. De korpschef heeft reeds aangegeven dat hij hierbij ook aandacht zal hebben voor leer- of bewustwordingstrajecten, al dan niet gekoppeld aan disciplinaire maatregelen. Om meer zicht te krijgen op de omvang van uitsluiting, discriminatie, racisme en andere ongewenste omgangsvormen binnen het korps werkt de politie aan een verbeterde registratie waarmee men beter in staat is om rode draden te herkennen en te leren van casuïstiek.

Professioneel controleren

In het tweeminutendebat van 7 juli 2022 (Handelingen II 2021/22, nr. 102, item 56) heeft het lid Azarkan⁹ een motie ingediend waarin de regering wordt verzocht om meer inspanning te verrichten en om op de kortst mogelijke termijn te bewerkstelligen dat iedere agent het handelingskader professioneel controleren kent, de Professioneel Controleren-app gebruikt en uw Kamer voor de begrotingsbehandeling hierover te informeren door middel van een plan van aanpak.

De inhoud van het handelingskader professioneel controleren en het gebruik van de Professioneel Controleren-applicatie¹⁰ maken onderdeel uit van de Integrale Beroepsvaardigheden Trainingen die politieagenten jaarlijks volgen. Uit een onderzoek van de Politieacademie inzake «Professioneel controleren», dat is uitgevoerd in 2018/2019 in een pilot in een tiental politieteams, is gebleken dat het handelingskader in deze politieteams niet bij iedereen bekend was.

Sinds de uitvoering van de pilot en het onderzoek zijn al weer enkele jaren verstreken. Inmiddels is de Professioneel Controleren-app een standaard functionaliteit voor alle Mobiel Effectief op Straat (MEOS)-gebruikers geworden.¹¹ Deze functionaliteit geeft automatisch informatie aan elke medewerker die de Mobiel Effectief op Straat-app gebruikt bij een bevraging naar een persoon of een kenteken.

De aanbevelingen uit het rapport van de Politieacademie hebben eraan bijgedragen dat bij de landelijke implementatie van de Professioneel Controleren-app en de principes van professioneel controleren extra onder de aandacht worden gebracht van dienstdoende agenten via onder meer «ambassadeurs» voor professioneel controleren. Daarnaast zijn er destijds technische aanpassingen gedaan die het gebruik van de functionaliteit van de Professioneel Controleren-app hebben vereenvoudigd.

Politiemedewerkers verbeteren de professionaliteit van hun controles met name door het oefenen met de toepassing van kennis in oefeningen en simulaties, bijvoorbeeld via Virtual Reality (VR)-brillen. Zoals in het eerste halfjaarbericht van 2022 is aangegeven, wordt vanwege het succes van deze gedragsbeïnvloeding via VR-simulaties verkend op welke wijze deze landelijk – voorzien van structurele IV-ondersteuning – kunnen worden geïmplementeerd.

Op dit moment wordt door de Politieacademie een herhaalonderzoek uitgevoerd om de actuele stand van de bekendheid van de ProCo-app en het handelingskader in kaart te brengen. Naar verwachting zijn de uitkomsten hiervan in het voorjaar van 2023 gereed.

Ten aanzien van de andere moties van het lid Azarkan inzake de ProCo-app¹² wil ik uw Kamer meenemen in de stand van zaken van het koppelen van de datasets uit de MEOS applicatie aan data van het CBS. Op dit

⁹ Motie van het lid Azarkan van 7 juli 2022, motie met Kamerstuk 29 628, nr. 1105 verzoekt de regering om meer inspanning te verrichten, om op de kortst mogelijke termijn te bewerkstelligen dat iedere agent het handelingskader professioneel controleren kent en de ProCo-app gebruikt en om met een plan van aanpak te komen hierover.

¹⁰ De ProCo-app is een functionaliteit in de MEOS-applicatie en geeft gebruikers van de MEOS-app informatie over het aantal keer dat een controle van identiteit is uitgevoerd.

¹¹ Ik heb u hierover geïnformeerd bij het beantwoorden van de Kamervragen van Kamerlid Belhaj in november 2021 (3609696).

¹² Motie 9 september 2021 van het lid Azarkan, motie met Kamerstuk 29 628, nr. 1036; Motie 7 juli 2022 van het lid Azarkan, motie met Kamerstuk 29 628, nr. 1104.

moment verkent de politie via een pilot in de eenheid Amsterdam hoe periodiek data uit politiesystemen over de bevragingen in MEOS verbonden kunnen worden aan CBS-data om een analyse van die bevragingen te kunnen doen. Afhankelijk van de uitkomsten van de pilot, waaronder het al dan niet beschikbaar en geschikt zijn van de data, en of er voldoende ict-capaciteit beschikbaar is, zal hierna een thematische analyse worden gedaan door de politie en mijn ministerie. Uw Kamer wordt hierover in het eerste Halfjaarbericht van 2023 geïnformeerd.

Klachtenprocedure politie

Ondanks het feit dat de politie in Nederland is ingericht om elke situatie passend op te lossen, kan er een situatie ontstaan waarin een burger zich verkeerd behandeld voelt door de politie. Hierom is er een klachtenprocedure ingericht waar deze burgers zich kunnen melden met hun klachten.

Tijdens het tweeminutendebat politie op 7 juli 2022 heb ik de motie van het lid Azarkan¹³ overgenomen. Deze motie verzoekt de regering om te onderzoeken op welke wijze de klachtenprocedure van de politie onafhankelijker kan worden gemaakt. Hierover kan ik op dit moment het volgende melden.

De huidige procedure voor de klachtbehandeling bij de politie is zowel gebaseerd op Politiewet 2012, als op de Algemene wet bestuursrecht en is in meer detail geregeld in de Regeling klachtbehandeling politie en de Uitvoeringsregeling klachtbehandeling politie 2018. De Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat iedere organisatie zorg draagt voor de behandeling van klachten over gedragingen die onder haar verantwoordelijkheid plaatsvinden. De ratio daarachter is dat organisaties daardoor, zowel op individueel niveau als ook op organisatieniveau, leren van klachten waar zij verantwoordelijk voor zijn.

Bij de politie is het zo geregeld dat als de klager niet tevreden is over de behandeling van de klacht door de politie, deze klacht door kan gaan naar de tweede fase. De klacht wordt in deze fase voorgelegd aan een commissie die bestaat uit onafhankelijke leden die door de Minister zijn benoemd. Dit gebeurt op basis van een aanbeveling van de betrokken regioburgemeester en hoofdofficier van justitie.

Ten slotte kan de klager, als de klacht ook in de tweede fase niet tot zijn of haar tevredenheid is afgehandeld, naar de Nationale ombudsman.

Op basis van onderzoek door onder meer de Nationale ombudsman en de Inspectie Justitie en Veiligheid investeert de politie stevig in de verbetering en het onafhankelijker maken van de klachtbehandeling. Zo is dit jaar mede naar aanleiding van het rapport «Verkleurde beelden» van de Nationale ombudsman in vier regionale eenheden van de politie een pilot gestart, waarin wordt onderzocht hoe de behandeling van klachten op het terrein van etnisch profileren te verbeteren en meer onafhankelijk te maken. Deze pilot loopt in ieder geval tot eind 2022. In deze pilot worden bij klachten over etnisch profileren adviezen uit het rapport «Verkleurde beelden» toegepast. Daardoor krijgt de klager meer ruimte om de klacht toe te lichten en zijn of haar ervaringen te delen. Ook dient de beklagde medewerker toe te lichten waarom de klager is gecontroleerd. Er is daarom meer persoonlijke aandacht voor de klager en de beklagde én is er ook meer aandacht voor het vastleggen van de informatie die nodig is

¹³ Motie van het lid Azarkan van 7 juli 2022, motie met Kamerstuk 29 628, nr. 1103 verzoekt de regering om te onderzoeken op welke wijze de klachtenprocedure van de politie onafhankelijker kan worden gemaakt.

om van deze klachten te leren. Bij deze pilot zijn vertegenwoordigers van de politienetwerken voor divers vakmanschap betrokken.

Naast deze pilot loopt op dit moment ook het vervolgonderzoek naar het verbeteren van de klachtbehandeling door de politie van de Inspectie Justitie en Veiligheid. Dat rapport is volgens planning begin 2023 gereed. Op basis van onder meer de uitkomsten van de bovenstaande onderzoeken zal vorm worden gegeven aan de verdere verbetering van en het meer onafhankelijk maken van de klachtbehandeling bij de politie.

Opdracht commissie Sorgdrager

In zijn reactie op het rapport van de commissie Brouwer van 17 november 2021¹⁴ heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer laten weten dat verdiepend onderzoek en advies noodzakelijk zijn om te komen tot een sluitend stelsel van waarborgen in het heimelijk domein. Derhalve heb ik per 1 januari 2022 een commissie onder voorzitterschap van mevrouw mr. W. Sorgdrager (hierna: commissie Waarborgen werken onder dekmantel (WWOD)) ingesteld en belast met de opdracht zoals geformuleerd in de reactie op het rapport van de commissie Brouwer.¹⁵ Deze opdracht omvat onderzoek naar nadere versterking van waarborgen; advisering over de (verbetering van) de werkwijze en daarbij passende waarborgen; en de toetsing op de voortgang van de aanbevelingen van de commissie Brouwer. De commissie WWOD heeft deze opdracht voortvarend ter hand genomen en heeft de afgelopen periode gesproken met grote aantallen betrokkenen, waaronder vele medewerkers van het team Werken Onder Dekmantel (WOD) van de Landelijke Eenheid (LE).

Op 27 juli 2022 heb ik uw Kamer geïnformeerd¹⁶ over het besluit van de korpschef om het huidige team WOD met oog voor operationele consequenties in nationaal en internationaal verband verantwoord, gecontroleerd en geleidelijk af te bouwen en na een periode van herbezinning over te gaan tot een herontwerp van het team WOD. Dit herontwerp zal gebaseerd moeten zijn op een visie op de inzet van heimelijke bevoegdheden. De commissie WWOD was tot eenzelfde advies aan de korpschef gekomen. De commissie heeft daarbij nadrukkelijk aangegeven om voldoende tijd te nemen voor de herbezinning en herontwerp van het team WOD.

Het besluit van de korpschef heeft gevolgen voor de opdracht die is verstrekt aan de commissie WWOD. Nu het team WOD eerst wordt afgebouwd, is het onderzoeken en adviseren over waarborgen pas in een later stadium relevant. Ook kan de commissie in dit stadium van afbouw niet toetsen of en op welke wijze de aanbevelingen van de commissie Brouwer worden geïmplementeerd. Ik heb de commissie WWOD derhalve verzocht langer aan te blijven, zodat de opdracht alsnog uitgevoerd kan worden ten aanzien van het nieuwe team WOD. Ik heb de commissie daarnaast gevraagd om de afbouw van het huidige team WOD te ondersteunen door een klankbordfunctie te vervullen voor politie en Openbaar Ministerie. Gedurende de periode van herbezinning biedt de commissie vanuit een klankbordrol ondersteuning aan politie en Openbaar Ministerie (met inachtneming van de bijzondere rechtstatelijke positie van het OM) bij het ontwikkelen van een visie op de positie van het middel werken onder dekmantel binnen de opsporing, op de verhouding tussen Landelijke eenheid en Regionale eenheden ten aanzien van dit middel en te adviseren over de benodigde waarborgen. Ook heb ik de

¹⁴ Kamerstuk 29 628, nr. 1050.

¹⁵ Stcrt. 2022, nr. 7403.

¹⁶ Kamerstuk 29 628, nr. 1121.

commissie WWOD verzocht een plan op te stellen voor visitaties na de start van de opbouw van het nieuwe team WOD.

Onderzoek «less lethal weapons»

Naar aanleiding van de rellen in Rotterdam in november 2021 heeft politie onderzoek laten doen naar «less lethal» geweldmiddelen¹⁷ voor de Mobiele Eenheid (ME). Dit onderzoek is uitgevoerd door Bureau Beke en zal binnenkort door politie worden gepubliceerd. Hierna ga ik met politie in gesprek over de uitkomsten van dit onderzoek en hoe er invulling gegeven kan worden aan de aanbevelingen (handreikingen). In het volgende Halfjaarbericht neem ik de link naar publicatie op en voorzie ik deze van een korte duiding.

Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie

Naar aanleiding van een verzoek van de politie, heb ik vooruitlopend op het wetsvoorstel urgente persoonsvermissingen, het Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie opgedragen om met ingang van 1 september jl. een voorziening in te richten die het mogelijk maakt dat de politie het Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie kan bevragen op NAW (naam, adres, woonplaats)-gegevens van een vast IP-adres bij persoonsvermissingen met acuut levensgevaar. Dit is van belang, om personen die in levensgevaar zijn waarvan de locatie onbekend is, alsnog op te kunnen sporen.

Van deze voorziening kan de politie gebruik maken, indien er sprake is van een ernstig vermoeden van levensbedreigende situaties voor vermiste personen en het Wetboek van Strafvordering en de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg niet van toepassing zijn.

Ik heb de korpschef daarbij verzocht passende waarborgen te treffen voor een noodzakelijk en proportioneel gebruik. Ik zal u drie keer per jaar informeren met betrekking tot (de aantallen van) deze Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie-verstrekingen aan de politie (jaarlijkse auditrapportage). Deze voorziening komt te vervallen zodra de wetgeving hierover gereed is.

Aanpak meldingen rond gesloten gemeenschappen

Mede namens mijn ambtgenoot de Minister voor Rechtsbescherming, informeer ik u over de voortgang van de motie van het lid Van Nispen¹⁸ en de motie van de leden Van Nispen en Van Wijngaarden¹⁹ die verzoeken om het aanpakken van mogelijke knelpunten in het bijstaan van slachtoffers van sektes en het inrichten van een mogelijk meldpunt.

Het is meer gepast om gebruik te maken van de term gesloten gemeenschappen in plaats van de term sektes. Ik ben van mening dat juist door het hanteren van de bredere term van gesloten gemeenschappen de slachtoffers van deze gesloten gemeenschappen, hun naasten en

¹⁷ Dat zijn wapens die zodanig zijn ontworpen dat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat het gebruik ervan kan leiden tot de dood van het slachtoffer.

¹⁸ Motie van het lid van Nispen(SP) van 8 juni 2022, motie met Kamerstuk 33 552, nr. 100, verzoekt de regering knelpunten, in samenspraak met de politie, aan te pakken, en de Kamer daarover te informeren; verzoekt de regering tevens met de inrichting van het meldpunt voor slachtoffers van sektes en hun familieleden niet te wachten tot het onderzoek naar georganiseerd sadistisch misbruik is afgerond.

¹⁹ Motie van de leden van Nispen(SP) en Van Wijngaarden(VVD) van 26 november 2020, motie met Kamerstuk 35 570 VI, nr. 54, verzoekt de regering op zo kort mogelijke termijn te voorzien in dit meldpunt voor slachtoffers van sektes en hun familieleden.

familieleden, en de door hun gevraagde erkenning, het meest adequaat recht wordt gedaan.

Het ontbreekt bij de politie niet aan specifieke kennis op het terrein van gesloten gemeenschappen. Conform huidige wet- en regelgeving kan de politie voldoende informatie uitwisselen, zowel binnen de Nederlandse politie als internationaal, om verbanden bloot te leggen. Vanzelfsprekend zal de politie in actie komen als blijkt dat er een strafbaar delict is gepleegd. Dit behoeft niet alleen op basis van een aangifte te zijn; het Openbaar Ministerie en de politie kunnen ook ambtshalve een onderzoek starten. Daarbij zal de politie, indien dit nodig is, ook andere instanties inschakelen om bijstand te bieden, zoals slachtofferhulp, psychologische ondersteuning en kindbescherming.

Ambtelijk is inmiddels verkend is bij welke organisatie, onder welke voorwaarden, het inrichten van een meldpunt voor onder andere de slachtoffers van gesloten gemeenschappen het meest passend zou zijn, mede gegeven de wensen en belangen van slachtofferorganisaties. Bij deze oriëntatie zijn experts en diverse organisaties, waaronder de politie, Slachtofferhulp Nederland en NLConfidential betrokken. Daarnaast wordt op dit moment verkend hoe soortgelijke meldpunten zijn georganiseerd in België en Zwitserland.

Een definitieve keuze over een meldpunt wordt na het opleveren van het rapport van de Commissie Georganiseerd Sadistisch Misbruik van Minderjarigen (commissie-Hendriks) gemaakt. De commissie-Hendriks zal haar rapport voor het einde van het jaar afronden.

Veiligheidsvereisten aanbestedingen aanschaf apparatuur

Op 19 mei jl. heeft uw Kamer de motie van het lid Van Nispen²⁰ aangenomen, waarin het verzoek aan de regering wordt gedaan om aan veiligheidsvereisten een zwaarder belang toe te kennen bij aanbestedingen van apparatuur, zoals bijvoorbeeld ANPR-camera's, af luisterapparatuur en drones door de politie en te streven naar apparatuur uit Nederland of op z'n minst uit landen binnen de Europese Unie. Hierbij informeer ik uw Kamer over de stand van zaken bij de uitvoering van deze motie.

Of een aanschaffing of opdracht een risico vormt voor de nationale veiligheid hangt sterk af van de sector c.q. het type product of dienst dat geleverd wordt, de opdrachtgever/afnemer en het bedrijf dat de opdracht wordt gegund. Door de veranderde veiligheidsomgeving, zowel nationaal als internationaal, is het in toenemende mate aan de orde om op dit vlak gedegen risico-inschattingen te maken. Het uitgangspunt is dat het gebruik van apparatuur en programmatuur veilig moet zijn en dat eventuele risico's beperkt en/of gemonitord worden. Het risicobeleid ten aanzien van nationale veiligheid bij inkoop en aanbesteding is constant in ontwikkeling en heeft blijvende aandacht van de politie.

Nederlandse overheden en uitvoeringsdiensten moeten zo nodig kunnen beschikken over kwalitatief hoogwaardige producten en diensten, ook van buitenlandse leveranciers of die deels in het buitenland zijn ontwikkeld of geproduceerd.

²⁰ Motie van het lid van Nispen(SP) van 19 mei 2022, motie met Kamerstuk 29 628, nr. 1081, verzoekt de regering om een zwaarder belang toe te kennen aan veiligheidsvereisten bij aanbestedingen van apparatuur door de politie, zoals ANPR-camera's, af luisterapparatuur en drones en te streven naar apparatuur uit Nederland of op z'n minst uit landen binnen de Europese Unie.

Bij de aanschaf en implementatie van apparatuur of programmatuur waarbij risico's optreden voor de nationale veiligheid wordt geanticipeerd op zowel algemene risico's in relatie tot leveranciers, als op specifiekere risico's met betrekking tot het concrete gebruik van de systemen, bijvoorbeeld als het gaat om fysieke of digitale toegang door derden. Uiteraard dient dit te gebeuren met inachtneming van internationale, Europese en nationale (aanbestedings)-wetgeving.

Per praktijksituatie moet worden bezien of en zo ja, hoe eventuele risico's voor de nationale veiligheid beheersbaar kunnen worden gemaakt. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat maatregelen die hiertoe genomen worden proportioneel zijn. Er kunnen bijvoorbeeld technische beveiligings- of organisatorische maatregelen worden getroffen binnen de eigen organisatie. Ook kunnen strenge eisen gesteld worden aan de beveiliging van producten en diensten en kunnen ondernemers gevestigd in bepaalde landen uitgesloten worden van aanbestedingsprocedures. Dit gaat dan wel om specifieke aanbestedingsprocedures, en niet generiek voor *iedere* aanbestedingsprocedure.

Dit vloeit ook voort uit de Aanbestedingswet 2012 (AW2012) en de Aanbestedingswet op Defensie- en Veiligheidsgebied (ADV), waaraan zowel politie als de rijksoverheid is gehouden. Dit vergt een gedetailleerde analyse van de te beschermen belangen, de dreigingsinschatting en de (huidige) weerbaarheid.

Met bovenstaand beleid wordt al stevig ingezet om de veiligheid ten aanzien van de continuïteit van vitale processen, de integriteit en exclusiviteit van kennis en informatie en de ongewenste opbouw van strategische afhankelijkheden te waarborgen. De motie van Nispen uit mei jl. sluit aan op dit beleid.

Tot slot

De opgaven voor de politie zijn onverminderd groot – nu en in de toekomst. Om deze uitdagingen aan te kunnen is en blijft de politieorganisatie in ontwikkeling. Het is mijn taak hiervoor de juiste randvoorwaarden te creëren, zodat onze politiemensen zich bezig kunnen houden met wat echt telt: een nog veiliger Nederland.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius